

«Το Μνημόνιο έγινε βιαστικά, έγιναν λάθη»

Ο Νίκος Χριστοδουλάκης καταθέτει τρεις συγκεκριμένες προτάσεις για να επανέλθει η οικονομία σε τροχιά ανάπτυξης

Το Μνημόνιο θα μπορούσε να είχε αποτραπεί αν, από τον Μάρτιο του 2009 μέχρι τον Μάρτιο του 2010, είχαν ληφθεί επείγοντα μέτρα, σταματούσαν οι σπατάλες, και μαζεύονταν κανονικά τα έσοδα», υπογραμμίζει ο πρώην «τσάρος» της Οικονομίας επί κυβέρνησης του Κ. Σημίτη. Στη συνέντευξη του στην Οικονομική, ο Ν. Χριστοδουλάκης επισημαίνει «ότι μετά τις εκλογές γίνονταν διαρκώς κηρύγματα και ευχέλαια, αλλά χωρίς να οδηγούν σε αποφάσεις και έτσι χάθηκαν και άλλες ευκαιρίες. Δεν έγινε καμιά αποκρατικοποίηση επί δύο χρόνια, που θα μπορούσε να είχε μειώσει το χρέος και να φέρει κάποια ανάπτυξη. Επίσης η χώρα, αντί να δανειστεί κυρίως με έντοκα γραμμάτια που ήταν σχεδόν τζάμπα με 1% επιτόκιο, δανειζόταν πανάκριβα δεκαετή και εικοσαετή ομόλογα και έπεφτε ακόμη πιο βαθιά στην πίεση των αγορών, ώσπου στο τέλος δεν άντεξε».

Ασκώντας κριτική στην κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι «το Μνημόνιο έγινε βιαστικά», θεωρεί ότι η κυβέρνηση «έκανε θεμελιώδη λάθη, τα οποία τώρα φάνηκαν σε όλη τους τη μεγαλοπρέπεια. Ενώ έπρεπε να αυξηθούν οι έλεγχοι και όχι οι συντελεστές, αυξήσαν 4 μονάδες τον ΦΠΑ, αλλά τα έσοδα έμειναν σχεδόν τα ίδια. Έβαλαν 23% ΦΠΑ στους δικηγόρους και στους υδραυλικούς και τώρα πλέον κανείς δεν κόβει απόδειξη. Χάθηκαν και τα λίγα που μάζευαν πριν, γιατί με τους νέους συντελεστές αυξήθηκαν τα κίνητρα για φοροδιαφυγή. Όταν μπήκαν οι νέοι συντελεστές, η οικονομία άρχισε να ασφυκτιά περισσότερο και επήλθε το φαινόμενο που είναι γνωστό εδώ και μία χιλιετία ως "φορολογική κόπωση"».

Μετά και το πρόσφατο επεισόδιο με τις φήμες για έξοδο της Ελλάδας από την Ευρωζώνη, αλλά και μέσα στο περιβάλλον της συνεχούς συζήτησης για αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους, haircut κ.λπ., είναι περισσότερο παρά ποτέ φανερό ότι η συζήτηση για το παρελθόν δεν βοηθά. Όμως η συζήτηση αυτή είναι πολιτικά παρούσα. Και δεν θα πάψει να είναι.

Λοιπόν: δέκα και τόσα χρόνια μετά τα γεγονότα, πώς πρέπει να δούμε τον συνεχώς επανερχόμενο ισχυρισμό (και από κεντρικούς φορείς της Ευρώπης) ότι «μπήκαμε στην Ευρωζώνη με πλαστά στοιχεία»; Πού βρίσκεται η ρίζα της υπόθεσης αυτής;

Μα πρώτα απ' όλα, δεν έγινε καμιά απολύτως απογραφή. Δεν υπάρχει πουθενά Έκθεση Απογραφής. Δεν βρέθηκε ούτε ένα ευρώ χωρίς να έχει καταγραφεί. Απλώς μετακινήθηκαν μερικά ποσά για να φουσκώσουν τα ελλείμματα επί ΠΑΣΟΚ και να ελαφρύνουν την περίοδο της Ν.Δ. Δημιουργήθηκε έτσι μία τεχνική ωραιοποίηση της κατάστασης για να μπορέσουν μετά να ξοδέψουν χωρίς φραγμό. Το σκηνικό της απογραφής ήταν ο Δούρειος Ίππος για τη δημοσιονομική άλωση του κράτους. Το 2003 η δημόσια κατανάλωση ήταν 31 δισ. ευρώ, ενώ το 2009 διπλασιάστηκε και ξεπέρασε τα 62 δισ. ευρώ. Όλοι καταλαβαίνουν ότι, αντί για ήπια προσαρμογή, έγινε άγριο πανηγύρι σπατάλης. Το χρέος ήταν 167 δισ. ευρώ το 2003 και πέρυσι διπλασιάστηκε και ξεπέρασε τα 330 δισ. Μέσα στα επτά τελευταία χρόνια, αυξήθηκε όσο είχε αυξηθεί από την ίδρυση του ελληνικού κράτους το 1821.

Σήμερα η συζήτηση είναι χρήσιμη μόνον αν θέλουμε να βοηθήσουμε τη χώρα και όχι να βγάλουμε άλλη μία φορά τα μάτια μόνοι μας. Σε αυτό το πνεύμα, θεωρώ γενναίο το βήμα της Ν.Δ. που χαρακτήρισε ιστορικό λάθος τη λεγόμενη «απογραφή», έστω και με καθυστέρηση επτά ετών. Κάλιο αργά, παρά αργότερα. .

Το ίδιο πρέπει να κάνει όμως και για τις απίστευτες θέσεις που έλεγε παλαιότερα ότι μπήκαμε στην ΟΝΕ με πλαστά στοιχεία και «οικονομία τραβεστί». Κριθήκαμε με τον ίδιο τρόπο που εφαρμόστηκε σε όλες τις χώρες, αν και η Ελλάδα έκανε πολύ μικρότερη χρήση της ευελιξίας που υπήρχε. Είναι αλήθεια βέβαια ότι μπήκαμε στην ΟΝΕ με χρέος μεγαλύτερο του 60% του ΑΕΠ που προέβλεπε το Μάστριχτ, αλλά το ίδιο έκανε η Ιταλία και το Βέλγιο. Να σταματήσουμε λοιπόν την εθνική αυτοτιμωρία. Όταν τρέχεις μαραθώνιο, θα φοράς τα ίδια παπούτσια που έχουν και οι άλλοι. Ούτε ξυπόλητος θα είσαι, ούτε με λυμένα κορδόνια για να σε πατάει ο διπλανός.

Αντίστοιχα, πέντε και τόσα χρόνια μετά τα γεγονότα, πώς πρέπει να ξαναδούμε την ιστορία της «απογραφής»; Ποιος τη ζήτησε, ποιος την έκανε, ποιος εκτροχιάστηκε; Και γιατί ακολούθησε μια χλωμή μόνον διόρθωση («ήπια προσαρμογή»);

Η Ελλάδα πάντα είχε προβλήματα αξιοπιστίας και συχνότητας συλλογής των στατιστικών στοιχείων. Βλέπουμε, ακόμη και σήμερα, ότι δεν έχει οριστικοποιηθεί το περσιό έλλειμμα. Γινόταν όμως μία συνεχής βελτίωση, και το 2003 το ΔΝΤ μας είχε δώσει δημόσια συγχαρητήρια για την πρόοδο και τη διαφάνεια των στοιχείων. Ποτέ, το τονίζω ποτέ, δεν είχαν δημοσιοποιηθεί στοιχεία που δεν τα είχε εγκρίνει η Eurostat. Υπήρξε μόνον το 2004 μια διαφωνία με την Επιτροπή για τον μελλοντικό στόχο του ελλείμματος και τελικά ο υπάλληλος που είχε διαφωνήσει παραδέχθηκε ότι είχε κάνει λάθος υπολογισμούς.

Δύο ήταν όμως τα μεγάλα προβλήματα: Πρώτον, οι δαπάνες των εξοπλισμών που, αν και πάντα υπολογίζονταν με ακρίβεια στο χρέος, καθυστερούσαν και έμπαιναν κατά προσέγγιση στο έλλειμμα γιατί αργούσαν οι διαδικασίες παραλαβής στις Ένοπλες Δυνάμεις. Πολλές φορές δικαιολογημένα, όπως αποδείχθηκε με το υποβρύχιο «Παπανικολής». Ποτέ όμως δεν κρύφτηκε τίποτε και δεν βρέθηκε ούτε μία σφαίρα να έχει αγοραστεί χωρίς καταγραφή.

Το δεύτερο πρόβλημα που συνεχίζεται ακόμη και σήμερα είναι τα αποθεματικά των Ασφαλιστικών Ταμείων, επειδή δεν έχουν διπλογραφικό σύστημα και δεν κάνουν αποτίμηση περιουσίας. Είχα ορίσει το 2003 μία Επιτροπή Εμπειρογνομόνων να λύσει το θέμα που, αν την είχαν αφήσει να δου-

«Θεωρώ γενναίο το βήμα της Ν.Δ. που χαρακτήρισε ιστορικό λάθος τη λεγόμενη “απογραφή”», τονίζει ο Ν. Χριστοδουλάκης

λέψει, θα είχε αντιμετωπισθεί το πρόβλημα. Δυστυχώς, το 2004 τη διέλυσαν και ακόμη ψάχνουν τα αποθεματικά. Με λίγα λόγια, υπήρχαν μερικά προβλήματα με τα στοιχεία. Αλλά όταν γέρνει ένα παράθυρο το ισιώνεις, δεν γκρεμίζεις τον τοίχο.

Και στις δυο παραπάνω περιπτώσεις, πόσο σκονιί δώσαμε στους άσπονδους φίλους μας στην Ευρώπη για να μας κρεμάσουν; Πώς διορθώνεται αυτό;

Πρώτα απ' όλα, να ζητήσουμε από τη Eurostat να προσαρμόσει τα στοιχεία αμυντικών δαπανών για το έλλειμμα των ετών 2000-20004, σύμφωνα με τη μέθοδο παραλαβής εξοπλισμών που εφαρμόζονταν παλιότερα και τώρα έγινε πλέον νόμος σε όλη την Ευρώπη. Σε μας εφαρμόζεται μετά το 2005 και πριν από το 1999, αλλά για τα ενδιάμεσα χρόνια 2000-2004 καταγράφεται η δαπάνη τη στιγμή της παραγωγής για να φαίνονται έτσι μεγαλύτερα τα ελλείμματα της περιόδου ΠΑΣΟΚ. Καμιά άλλη χώρα δεν το κάνει αυτό. Δεν καταλαβαίνουν ότι έτσι έκαναν την Ελλάδα στατιστικό περίγελο, που αλλάζει τη μεζούρα και τη μέθοδο καταγραφής ανάλογα με το ποιο κόμμα κυβερνά.

Δεύτερον, να ζητήσει η Ελλάδα να γίνει μία αποτίμηση της στατιστικής αξιοπιστίας όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την τελευταία εικοσαετία. Εμείς θα βρεθούμε με μπαλώματα, αλλά και πολλά «μεταξωτά βρακιά» θα φανούν κι αυτά ξηλωμένα. Για παράδειγμα, το Βέλγιο πούλησε τον χρυσό της Τράπεζας για να μειώσει το έλλειμμα, αντίθετα εμείς εδώ προκίσαμε με κρατικά ομόλογα την Τράπεζα Ελλάδος αυξάνοντας το δημόσιο χρέος. Η Γερμανία έβγαλε τα νοσοκομεία από

το Δημόσιο για να μην καταγράψει τις δαπάνες που είχαν, ενώ εμείς εδώ εντάξαμε πρόσφατα στο κρατικό έλλειμμα ακόμη και τις μελλοντικές πληρωμές των φαρμάκων επιβαρύνοντας επιπλέον τα στοιχεία μας.

Τρίτον, να μην ασχολείται κανένα πολιτικό κόμμα με τα στατιστικά στοιχεία προτού τα επικυρώσει η «Αγία» Eurostat. Και τέλος, να θυμόμαστε ότι όταν στην Αμερική ανακάλυψαν πως τα στοιχεία του πληθωρισμού ήταν λάθος επί μία δεκαετία, τα ΜΜΕ ασχολήθηκαν μόνον μία μέρα με αυτό και μετά το ξέχασαν. Ούτε καν ο Τσόμσκι που διαρκώς καταγγέλλει τον αμερικανικό καπιταλισμό δεν βγήκε να πει ότι ξεγελούσαν τα συνδικάτα για να τους δίνουν μικρότερες αυξήσεις.

Ζούμε, εδώ και έναν χρόνο, «υπό καθεστώς Μνημονίου». Ας αφήσουμε πίσω το αν μπορούσε να αποτραπεί – ή, μάλλον, θεωρείτε ότι μπορούσε να αποτραπεί η προσφυγή σε έναν τέτοιο Μηχανισμό με τακτικές κινήσεις; Ποιες; Πώς;

Θα μπορούσε να είχε αποτραπεί αν από τον Μάρτιο του 2009 έως τον Μάρτιο του 2010 είχαν ληφθεί επείγοντα μέτρα, σταματούσαν οι σπατάλες και μαζεύονταν κανονικά τα έσοδα. Αντίθετα όμως, είδαμε την τότε κυβέρνηση να κάνει συνεχώς ταξίδια, διαφημίσεις και διορισμούς με συγγενείς και φίλους, από την άλλη μεριά ακούγαμε τη μέλλουσα κυβέρνηση να λέει ότι «λεφτά υπάρχουν» και την ίδια στιγμή στις εφορίες βράγαν μύγες χωρίς κανέναν έλεγχο. Μοιραία, λοιπόν, τα έξοδα παραφούσκωσαν και τα έσοδα κατέρρευσαν. Μετά τις εκλογές, γινόταν διαρκώς κηρύγματα